

Rapport 2008:2

Arkeologisk förundersökning

Eksunds gård

Borgs och Löts socken
Norrköpings kommun
Östergötlands län

Viktoria Björkhager

Eksunds gård

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte	4
Metod och dokumentation	5
Resultat och tolkning	5
Slutsatser	5
Referenser	5
Tekniska uppgifter	8

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

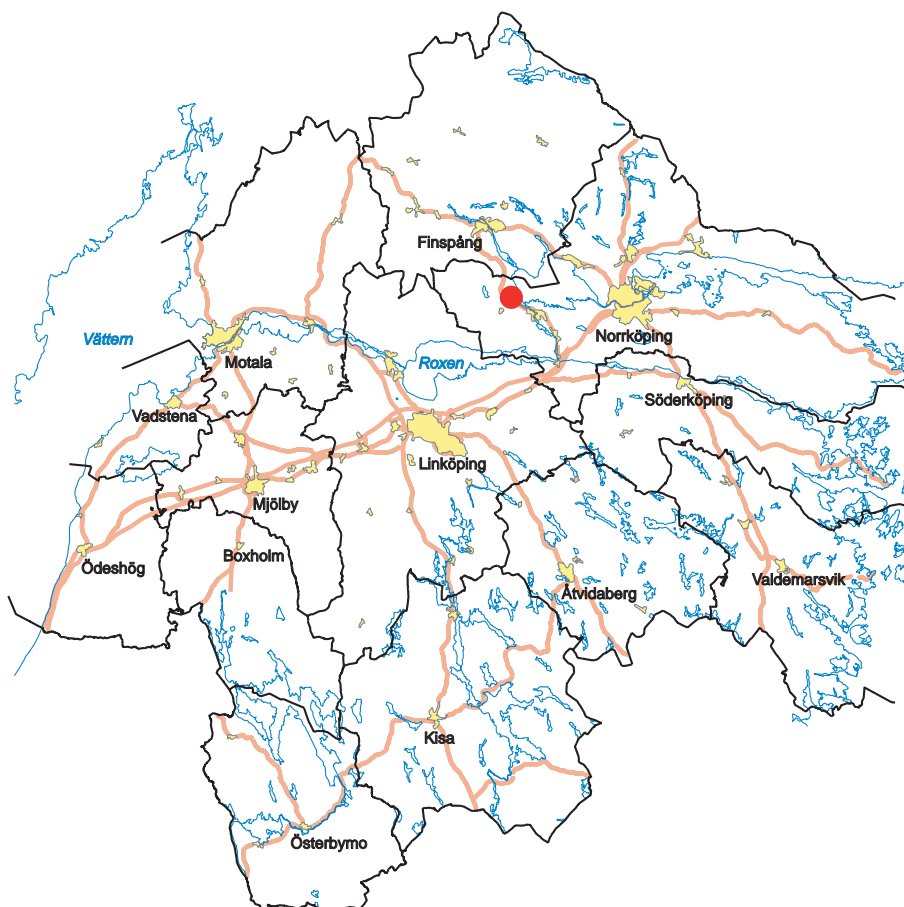
Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

Östergötlands länsmuseum utförde i juli 2005 en arkeologisk förundersökning inom ovan rubricerad fastighet. Förundersökningen utfördes inför en planerad nedbränning av en magasinsbyggnad som delvis är placerad över en berghäll. Anledningen till den arkeologiska förundersökningen var att konstatera om det fanns hällristningar på hällen, vilka skulle skadas om ladan brändes ned.

Vid förundersökningen påträffades inga hällristningar varken under magasinsbyggnaden eller på de omgivande hällarna.

Viktoria Björkhager
antikvarie

1516000

1516500

6496500

6496500

Almborga

Motala ström

6496000

6496000

Eksund

Eksunds villaområde

G

Borg 47:1

Lustigkulle

150 75 0 150 Meter

1516000

1516500

11
2

Inledning

Östergötlands länsmuseum utförde en arkeologisk förundersökning inför en planerad nedbränning av en magasinsbyggnad på ovan rubricerad fastighet. Förundersökningen utfördes den 6 juli 2005 efter beslut från Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Uppdragsgivare var Lars och Per Rydberg, Eksunds gård, vilka även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för förundersökningen samt rapportarbetet var undertecknad. Vid fältarbetet medverkade även antikvarie Petter Nyberg.

Områdesbeskrivning

Norrköpingsområdet intar en särställning i Östergötland när det gäller bronsåldern och dess attribut i form av hällristningar. De mest omfattande ristningslokalerna Himmelstalund, Ekensberg och Leonardsberg ligger koncentrerade till Motala ströms nedre utlopp i den djupa havsvik som tidigare gått in från Östersjön.

I området sydväst om Eksunds gård finns flera fornlämningar i form av hällristningar med bla skeppsmotiv och skålgropsförekomster (RAÄ 44-48, 89). I närområdet finns även stensättningar (RAÄ 72), ett borttaget röse med bronsåldersfynd (RAÄ 91)

och en fyndplats för två halsringar av brons (RAÄ 117).

Eksunds gård omnämns redan under 1400-talet. Första gången redan 1401 och 1446 nämns en "Olaff j ekesundh". År 1455 är det dags igen och då är det Mattes i Ekesundh som omnämns. I en samtida avskrift från 1516 finns en "peder lax i ekeswnd" (Litt-hänv). Denna man finns även kvar på gården två år senare, 1518.

Syfte

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var att fastställa huruvida fast fornlämning i form av hällristningar skulle komma att beröras av det planerade arbetsföretaget. Förundersökningens resultat låg till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet. Till den arkeologiska förundersökningen kunde följande frågeställningar knytas:

- Finns det några hällristningar på de aktuella hällarna?
- Vilken typ av ristningar utgör de?
- Kan de dateras?

Figur 3. Den aktuella magasinsbyggnaden sedd från söder. Foto Viktoria Björkhager, ÖLM.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska förundersökningen utfördes innan magasinet brändes ned varvid de underliggande och intilliggande hållarna undersöktes för att fastställa förekomsten av hållristningar. Metoden som användes omfattade rengöring av hållarna och belysning med släpljusteknik. Hållarna dokumenterades på en översiktsplan samt genom fotografering.

Resultat och tolkning

Vid undersökningen påträffades inga hållristningar på några av de undersökta hållarna under eller söder om den aktuella magasinsbyggnaden.

Berghållarna i undersökningsområdet låg antingen i dagen eller direkt under grästorven. Således påträffades varken äldre kulturlager eller anläggningar vid den aktuella undersökningen.

I samband med undersökningen av hållarna gjordes även ett besök nere i mangårdsbyggnadens tunn-
välvda tegelkällare. Gården omnämns i skriftliga

källor redan under 1400-talet, men tegelstenarnas storlek, murningstekniken och murbrukets karaktär i källarna tyder dock snarare på en trolig datering till 1500/1600-tal.

Slutsatser

Undersökningsresultatet gör att Östergötlands läns-
museum anser att det inte finns några hinder för en nedbränning av magasinsbyggnaden.

Referenser

Fornminnesregistret
<http://www.fmis.raa.se/fmis>

Ortnamnsregistret
<http://www.sofi.se/ortnamnsregistret>

*Figur 4. Rengöring av hållen och belysning med släpljusteknik.
Foto Viktoria Björkhager, ÖLM.*

*Figur 5 och 6. Vid undersökningen kontrollerades hällarna under magasinsbyggnaden.
Foto Viktoria Björkhager, ÖLM.*

*Figur 7. Flera hållar var även synliga framför magasinsbyggnaden.
Foto Viktoria Björkhager, ÖLM.*

Tekniska uppgifter

Lokal	Eksunds gård
Socken	Borg och Löts socknar
Kommun	Norrköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	-
Ekonomiska kartans blad	086 93 (8G 9d FISKEBY)
Koordinater	X6496150 Y1516300
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens diarienummer	431-9317-05
ÖLM diarienummer	367/05
ÖLM kontonummer	530321
Uppdragsgivare	Per och Lars Rydberg, Eksunds gård
Kostnadsansvarig	Per och Lars Rydberg, Eksunds gård
Projektledare	Viktoria Björkhager
Personal	Petter Nyberg
Fältarbetstid	2005-07-06
Totalt undersöktes	ca 85 m ² berghäll kontrollerades
Fynd	Nej
Foto	Ja, digitalt.
Analys	Nej
Grafik	Fredrik Samuelsson
Renritning	-
Grafisk form	Johan Levin
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket. Ärende nr MS2006/02241
ISSN 1403-9273	Rapport 2008:2 © Östergötlands länsmuseum

Östergötlands länsmuseum utförde i juli 2005 en arkeologisk förundersökning inom Eksunds gård i Norrköpings kommun. Förundersökningen utfördes inför en planerad nedbränning av en magasinsbyggnad som delvis är placerad över en berghäll. Anledningen till den arkeologiska förundersökningen var att konstatera om det fanns hållristningar på hällen, vilka skulle skadas om ladan brändes ned.

Vid förundersökningen påträffades inga hållristningar varken under magasinsbyggnaden eller på de omgivande hällarna.